

РЕШЕНИЕ

№ 4789

гр. София, 19.07.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 9 състав,
в публично заседание на 06.07.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Камелия Серафимова

при участието на секретаря Анжела Савова и при участието на прокурора Кирил Димитров, като разгледа дело номер **6979** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Настоящото административно производство е по реда на чл.203 и сл .АПК, вр. с чл.1 от ЗОДОВ

Образувано е по искова молба на С. Н. от [населено място] срещу БНБ за заплащане на обезщетение в размер на 5 941 848,81 лева главница и лихва в размер на 2414 398,57 лева законна лихва от бездействия на БНБ, преустановено на 20.06.2014 година по упражняване контрол върху дейността на К. ведно със законната лихва върху сумата от 20.06.2016 година до предявяване на иска 20.06.2019 година, както и законната лихва за забава върху главницата от датата на предявяване на иска до окончателното изплащане на сумата, алтернативен иск за обезщетение за вредите от незаконосъобразните действия и бездействия на БНБ в периода на специален надзор на БНБ, осъществяван от БНБ от 20.06.2014 година, преустановено 06.11.2014 година за сумата от 5 941 848,81 лева- главница и лихва в размер на 2 414 398,57 лева, законна лихва за забава за периода от 06.11.2016 година до датата на предявяване на иска 20.06.2019 година, както и законната лихва за забава върху главницата до датата на предявяване на иска до окончателното изплащане на сумата .

В исковата молба се развиват подробни доводи за основателност и доказаност на исковата претенция и се иска да бъде осъден ответникът да заплати посочените суми. Заявява претенция за присъждане на разноски.

В съдебно заседание, ищецът- С. Н. редовно уведомен при условията на чл.138,ал.2 АПК, не се явява. Исковата молба на заявените основания се поддържа от

адвокат Ч., редовно упълномощен, който заявява претенция за присъждане на разноски.

Ответникът по иска- БНБ редовно уведомен при условията на чл.138,ал.2 АПК се представлява от адвокат Г., редовно упълномощен, който оспорва исковата молба като неоснователна и недоказана, и моли да бъде отхвърлена. Заявява претенция за присъждане на разноски.

СГП редовно уведомена при условията на чл.138,ал.2 АПК се представлява от прокурор Д., който изразява становище за неоснователност и недоказаност на исковите претенции.

Административен съд София-град след като прецени събраните по делото доказателства, ведно с доводите и възраженията на страните, при условията на чл.142, ал.1 АПК, вр. с чл.188 ГПК, прие за установено следното:

От доказателствата по делото е установено, че между ищеца и [фирма] е сключен Рамков договор за платежни услуги на потребители/ физически лица на дата 26.01.2012 година, уреждащ бъдещото изпълнение на отделни или поредица от платежни операции, разрешени от потребители, както и задълженията и условията за водене от банката на платежни сметки, открити по искане на потребителя и при спазване на специалните и или допълнителни условия за водене на съответния вид сметки, с договора са уредени правата и задълженията на страните, както и действието на договора- от датата на подписването му и е без срок, като банката начислява лихва върху сумите с текущ лихвен процент в размерите съгласно скалата за стандартните лихвени проценти, като банката прилага към привлечените средства от клиентите, която е неразделна част от тарифата за лихвите, таксите и комисионните, които банката прилага.

На 26.01.2012 година между [фирма] и ищеца е сключен Анекс № 77184 към Рамков договор от 26.01.2012 година, по силата на който банката открила на негово име банкова сметка в български лева за съхранение на пари при условията на безсрочен депозит“ Плюс“, договорено е че ,минималният размер на депозираната от клиента сума не може да бъде по-малък от 1500 лева, с Анекса са уговорени останалите права и задължения на страните.

На 19.03.2012 година между [фирма] и ищеца е сключен Анекс № 78738, по силата на който е открита банкова сметка в евро на ищеца, договорно е, че минималната сума за съхранение е в размер на 1500 евро или щатски долара и са договорени и останалите права и задължения на страните.

На 13.08.2013 година е сключен Анекс № 114212 за съхранение на пари при условията на безсрочен депозит в евро или щатски долара.

По делото са приложени още Анекс от 17.09.2013 година, от 16.10.2013 година за открита депозитна сметка от страна на ищеца в К..

На 20.06.2014 на основание чл.115, ал.2, т.2 и т.3 от Закона за кредитните институции /ЗКИ/ УС на БНБ приела Решение № 73, изм.и допълнено с Решение № 74/22.06.2014 г., с което [фирма] е поставена под специален надзор за срок от три месеца. Със същото решение: за срок от три месеца е спряно изпълнението на всички задължения на [фирма], дейността на [фирма] е ограничена, като е забранено извършването на всички дейности съгласно банковата лицензия; отстранени са от длъжност членовете на УС на банката, отстранени са от длъжност членовете на НС на банката.

На 27 октомври 2014 г. УС на БНБ внесла в Народното събрание доклад „Събитията и предприетите действия, свързани с [фирма] и Търговска банка [фирма]. Докладът

съдържа детайлна информация за събитията и всички предприети действия и взети решения от БНБ по отношение на групата „К.“ след поставянето на банката под особен надзор на 20.06.2014 г.

На 06.11.2014 година УС на БНБ / след анализ на извършените до момента действия / посочени в решението подробно, приел Решение 138, с която отнела лиценза на [фирма].

На 18.11.2014 г. УС на ФГВБ взел Решение № 61, с което определил 04.12.2014 г. за начална дата на изплащане на гарантираните депозити и за целта определя девет обслужващи банки.

С Решение №664/22.04.2015 година на СГС, постановено по т. дело № 7549/2014 година е обявена неплатежоспособността на [фирма] определена е начална дата на неплатежоспособността на [фирма] 06.11.2014 година, обявена е в несъстоятелност [фирма]. Решението на СГС е отменено от страна на САС в частта, в която е определена началната дата на неплатежоспособността, като е определена начална дата на неплатежоспособността на “ К.“ 20.06.2014 година.

От представеното Банково удостоверение от страна на [фирма]/ лист 23 от делото е видно, че ищецът е имал открити няколко сметки в [фирма], като по първата сметка в лева салдото към 05.11.2014 година е в размер на 526 896,96 лева, а начислените , но неосчетоводени по сметката лихви към 05.11.2014 година са в размер на 14 011,36 лева, по друга банкова сметка е имал салдо към 05.11.2014 година 4723,49 щатски долара, а начислените, но неосчетоводени лихви по сметката към дата 05.11.2014 година са в размер на 218,18 щатски долара, по друга сметка – 480 688,02 евро и начислена, но неосчетоводена лихва е в размер на 33173,62 евро, 3140 701,50 евро и начислена лихва, но неосчетоводена към дата 05.11.2014 година 142 544,87 евро и 6760,01 евро и начислена лихва към 05.11.2014 година ,но неосчетоводена в размер на 22 150,88 евро.

С оглед на така установената фактическа обстановка, Административен съд София-град намира предявената искова молба за процесуално допустима, подадена от легитимирана страна и при наличие на правен интерес от предявяване. Разгледана по същество, същата се явява неоснователна и недоказана. Съображенията за това са следните:

Съгласно чл.7 от Конституцията на РБ държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица.Разпоредбата се съдържа в глава първа на [Конституцията](#), посветена на основните начала за държавно устройство, но същата не е пряк път за защита. Тя прогласява основен принцип, осъществяването на който трябва да се уреди със закон. Такъв закон е Законът за отговорността на държавата и общините за вреди. ЗОДОВ разграничи отговорността на два вида- отговорност за дейност на администрацията и отговорност за дейност на правозащитни органи, като в чл. 1.ал.1 от ЗОДОВ е посочено, че държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. По силата на алинея втора,исковете по ал.1 се разглеждат по реда,установен в [Административнопроцесуалния кодекс](#), като местната подсъдност се определя по [чл. 7, ал. 1-искът](#) за обезщетение се предявява пред съда по мястото на увреждането или по настоящия адрес или седалището на увредения срещу органите по [чл. 1, ал. 1](#) и [чл.](#)

2, ал. 1, от които незаконни актове, действия или бездействия са причинени вредите

В разпоредбата на чл.203 АПК е регламентиран редът за предявяване на иски за обезщетения, а за неуредените въпроси за имуществената отговорност се прилагат разпоредбите на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, причинени на граждани и юридически лица. Съгласно [чл. 4 от ЗОДОВ](#) дължимото обезщетение е за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. Отговорността е обективна и не е обвързана от наличието или липсата на вина у длъжностното лице, пряк причинител на вредите. Елемент от фактическия състав на отговорността на държавата е установяване незаконосъобразността на акта, действието или бездействието на държавния орган - т. е. ако изобщо не са регламентирани в закона, или ако противоречат на материално правни и процесуални норми. Отговорността не се презумпират от закона, затова в тежест на ищеца е да установи наличието на кумулативно изискуемите се предпоставки за отговорността по [чл. 1 от ЗОДОВ](#) - незаконосъобразен акт, отменен по съответен ред, действие или бездействие на административен орган по повод изпълнение на административна дейност, настъпила вреда, причинна връзка между отменения акт, действие или бездействие и вредата. При липсата на който и да било елемент от фактическия състав не може да се реализира отговорността по чл.1 от ЗОДОВ. Съгласно чл.205 от АПК, искът за обезщетение се предявява срещу юридическото лице, представлявано от органа, от който незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинените вреди. Но отговорността на държавата не е безусловна. За да бъде ангажирана, то следва да бъдат налице визираните в чл.1 от ЗОДОВ предпоставки- незаконосъобразен акт, действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата, при или по повод изпълнение на административна дейност, отменени по съответния ред, вреда от такъв административен акт, причинна връзка между постановения незаконосъобразен акт, действие или бездействие и настъпилия вредоносен резултат. Съгласно [Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. по т.гр. дело № 3/2004 г.](#) на ОСГК на ВКС: "Обезщетение за вреди от незаконни административни актове, може да се иска след тяхната отмяна с решение на съда, като унищожаване, а при нищожните - с констатиране на нищожността в самия процес по обезщетяване на вредите. Когато вредите произтичат от фактически действия или бездействия на администрацията, обезщетението за тях може да се иска след признаването им за незаконни, което се установява в производството по обезщетяването. В първия случай вземането за обезщетение за вреди става изискуемо от момента на влизане в сила на решението, с което се отменя незаконния административен акт. В случай, че вредите произтичат от нищожен акт - от момента на неговото издаване.

В РЕШЕНИЕ № 333 ОТ 13.01.2014 Г. ПО АДМ. Д. № 1253/2013 Г., III ОТД. НА ВАС е посочено, че "Нормата на [чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ](#) не прави разграничение от какъв незаконосъобразен административен акт следва да са причинени вредите, за да възникне субективното право на увреденото лице на обезщетение на това основание. Материалноправната активна легитимация за ищеца произтича от факта на понесените върху правната му сфера вреди вследствие от действието на противоправния нормативен акт. Правопораждащият субективното право на обезщетение юридически факт е настъпилата в правната сфера на гражданина вреда, вследствие от незаконосъобразния административен акт. Корелативно от този момент

възниква отговорността на държавата за тяхната обезвреда - пасивната материалноправна легитимация. От обективна страна също така отговорността на държавата по [чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ](#), вр. [чл. 7 от КРБ](#) не възниква и държавата не дължи обезщетение, ако са налице вреди, но те са причинени от административен акт, който не е противоправен. Принципът на правовата държава /[чл. 4, ал. 1 от КРБ](#) не допуска да е налице период от време - между възникването на вредите и решението за отмяна, през който гражданинът да търпи вреди и да няма субективно право да ги обезщети, а държавата да няма отговорност да ги овъзмезди чрез заплащане на обезщетение. Това не е допустимо нито в областта на гражданското право, нито в областта на административното право. Правото на обезщетение възниква от момента на увреждането, което е в резултат от действие на акт, противоречащ на закона. От възникване на правото на обезщетение възниква отговорността на държавата. Активната процесуална легитимация, отнасяща се до упражняване на възникналото вече субективно право, за разлика от самото субективно право възниква от момента на отмяната на административния акт като незаконосъобразен. [Член 204, ал. 1 от АПК](#), който сочи, че искът може да се предяви след отмяната на административния акт по съответния ред, регламентира само активната процесуална, но не и материалноправна легитимация.

Предявен след отмяната на акта по съответния ред, искът цели да обезщети вреди, възникнали преди това, възникнали по време на действието на акта, от момента на тяхното причиняване. В подкрепа на това становище е следното обстоятелство: когато нормативният акт страда от толкова тежък порок, водещ до неговата нищожност, предварителна отмяна не е необходима, нито е необходимо предварително обявяване на нищожността“.

От така очертаната разпоредба е видно, че искът е осъдителен и с него се цели възмездяване на лицето, претърпяло вреди вследствие на незаконосъобразни актове, действия и бездействия. Но отговорността на държаната не е безусловна. За да бъде ангажирана, то следва да бъдат налице визираните в чл.1 от ЗОДОВ предпоставки-незаконосъобразен акт, действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата, при или по повод изпълнение на административна дейност, отменени по съответния ред, вреда от такъв административен акт, причинна връзка между постановения незаконосъобразен акт, действие или бездействие и настъпилия вредоносен резултат.

От доказателствата по делото е видно, че ищецът е имал открити банкови сметка в лева, евро и щатски долара за съхранение на пари при условията на преференциален безсрочен депозит в [фирма], а вредите се претендират от бездействие на БНБ, породено от неупражнен контрол до 20.06.2014 година, когато [фирма] е спряла плащанията и ищецът е бил поставен в невъзможност да ползва и да има достъп до парите си.

Правната регламентация на БНБ е се намира в Закона за БНБ, в чиито чл. 1, ал. 1 и чл. 2, ал. 6 ЗБНБ, е посочено, че Българската народна банка е централната банка на Република България, тя е юридическо лице и регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в РБ. Основната цел на Българската народна банка е да поддържа ценовата стабилност чрез осигуряване стабилността на националната парична единица и провеждане на парична политика в съответствие с изискванията

на този закон. Българската народна банка съдейства за създаването и функционирането на ефективни платежни системи и осъществява надзор върху тях (чл.2, ал.4), Българската народна банка има изключителното право да емитира банкноти и монети в страната (чл.2, ал.5), Българската народна банка регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защита интересите на вложителите (чл.2, ал.6) Имуществото на БНБ като специфична и автономна институция, която извършва стопанска дейност, за разлика от всички останали държавни органи и учреждения, е отделно от това на държавата, т.е. то е собствено на банката. В чл. 55. ал. 1 от Закона за БНБ изрично е посочено, че "БНБ има право на собственост върху притежаваните от нея вещи. която е отделна от държавната собственост и когато са налице условия за отговорност на БНБ за вреди (а тя отговаря за репарирането им със собственото си имущество по общия ред, а не държавата. В мотивите към ЗОДВПГ (заглавието на закона е изменено на ЗОДОВ с ДВ, бр. 30/11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006г.) изрично е посочено "държавата не носи отговорност за вреди, причинени от действията и актовете на длъжностни лица в стопански организации, в т.ч. и когато те са резултат на упражняването на предоставени им държавни функции.

Обстоятелството, че БНБ осъществява надзор върху дейността на търговските банки- по аргумент от разпоредбата на чл.41,ал.3 от ЗБНБ- определя с наредба задължителните минимални резерви, които банките са длъжни да поддържат при нея, метода за изчисляването им, както и условията и случаите за плащане на лихва върху тях и утвърждава с наредба други условия и изисквания за поддържане стабилността на кредитната система, не я прави част от държавната администрация, а от там и не и придава качество на административен орган, както и орган, натоварен с административни правомощия по смисъла на параграф 1 ,т.1 от ДР на АПК,според която разпоредба- "Административен орган" е органът, който принадлежи към системата на изпълнителната власт, както и всеки носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон.. "Организация" според определението , дадено в параграф 1,т.2 от ДР на АПК е юридическо лице или сдружение на юридически или физически лица, което е организационно обособено въз основа на закон.БНБ не е и орган, който принадлежи към системата на изпълнителната власт- тя не е сред изрично и изчерпателно посочените в чл. 19, ал. 2, 3 и 4 ЗА централни и териториални органи на изпълнителната власт, нито представлява администрация, подпомагаща орган на изпълнителната власт по смисъла на чл. 34, чл. 36 и чл. 38 ЗАдм. БНБ не е орган на бюджетна издръжка и не е част от разпоредителите с държавния бюджет, съгласно ежегодните закони за държавния бюджет на Република България. Централната банка не е част от системата на публичните финанси по смисъла на чл. 3 от Закона за публичните финанси (ЗПФ), тъй като не представлява бюджетна организация съобразно легалната дефиниция, съдържаща се в § 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗПФ/ според която "Бюджетни организации" са всички юридически лица, чиито бюджети се включват в държавния бюджет, в бюджетите на общините, в бюджетите на социалноосигурителните фондове, както и всички останали юридически лица, чиито средства, постъпления и плащания се включват в консолидираната фискална програма по силата на нормативен акт или по реда на чл. 171. БНБ не е и няма как да бъде разпоредител с бюджет съгласно чл. 11, ал. 1, 3, 6-8 ЗПФ.Бюджетът на БНБ не се урежда в годишния Закон за държавния бюджет, включително в Закона за държавния бюджет на Р България за 2014 година/ когато се твърди ,че БНБ е бездействала именно порез 2014 година. БНБ се самоиздържа от дейностите, предвидени в ЗБНБ, като съгласно чл. 8, ал. 4 от този закон тя внася всяка година

остатъка от годишното превишение на приходите над разходите в приход на държавния бюджет. Съгласно чл. 48, ал. 1 ЗБНБ, разходите на БНБ се извършват съобразно годишния бюджет, приет от УС на БНБ. Бюджетът на БНБ не е част от държавния бюджет и БНБ е независима от изпълнителната власт и **не** е част от нея, съгласно чл. 44 ЗБНБ /При упражняване на правомощията и изпълнение на задълженията си по този закон Българската народна банка, управителят и членовете на управителния съвет са независими и нямат право да искат или да приемат указания на Министерския съвет и на други органи и институции. Министерският съвет и другите органи и институции нямат право да дават указания на Българската народна банка, на управителя или членовете на управителния съвет.

Държавните учреждения са бюджетно финансирани, което предполага планирането и управлението на предоставените им средства да се извършва по правилата, предвидени в специални нормативни актове: бюджетните закони, [Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор](#), [Закона за вътрешния одит в публичния сектор](#), както и множеството приложими подзаконовни нормативни актове. Сключват сделки с граждани и фирми по ред и правила, съществено различаващи се от тези, валидни за техните съконтрахенти ([Закона за обществените поръчки](#), [Закона за концесиите](#) и др.). Финансовите параметри на участието на държавните учреждения в гражданския оборот по граждански и търговски сделки е в зависимост от предвидените им с бюджета приходи и разходи, които подлежат на постоянен контрол от Сметната палата и органите за финансов одит.

На следващо място, отношенията, които са възникнали между ищеца и К. не са административни правоотношения, а имат гражданско-правен характер и защита на евентуално накърнените права на ищеца следва да се реализира по реда на гражданските закони, тъй като обезщетяването на вредите, причинени от БНБ нейните органи и оправомощените от тях лица е в специален закон- [Закона за кредитните институции](#) , който изключва приложението на ЗОДОВ- по аргумент от разпоредбата чл. 8, ал. 3 ЗОДОВ-сочещ, че когато в закон или указ е предвидил специален начин на обезщетение, този закон не се прилага. В чл. 79. ал. 8 ЗКИ, е посочено, че БНБ нейните органи и оправомощените от тях лица не носят отговорност за вреди при упражняване на надзорните си функции, освен ако са действали умишлено. На следващо място твърдяното бездействие на БНБ е по повод взаимоотношения на БНБ с други търговски банки, а не спрямо ищеца. Фактическият състав на отговорността по ЗОДОВ е различен от този на отговорността на БНБ, нейните органи и оправомощените от тях лица, и двете отговорности се реализират по различен процесуален ред и евентуална отговорност на ответника по иска би могла да се реализира единствено по общия гражданско-правен ред, а не по реда, визиран в чл.1 от ЗОДОВ.

Не е налице твърдяно бездействие на БНБ, изразяващо се неупражнен надзор върху [фирма] до дата 20.06.2014 година, когато същите са преустановени, защото неизпълнението на нормативно регламентирано правно задължение за издаване на правен акт- Решение за поставяне на банка под специален надзор или други надзорни мерки не е и не може да бъде фактическо действие, защото то винаги е правен акт. Настоящият съдебен състав намира, че не е налице хипотезата на чл.204, ал.4 от АПК/ сочена от ищеца като смесване на незаконосъобразни действия на БНБ и незаконосъобразни бездействия на БНБ, като самият ищец не прави разлика между действия и бездействия/, за да се установи незаконосъобразност на действието или бездействието на органа, в хода на производството по иск с правно основание чл.1 от ЗОДОВ. Това е така, защото на първо място, издаването на Решение за поставяне под специален надзор/ когато се твърди, че същото представлява преустановяване на бездействието- 20.06.2014 година не е

бездействие, нито действие, което да бъде установено от страна на съда в хода на производството по иска за заплащане на обезщетение, нито пък е действие. На второ място, незаконосъобразното действие, респективно незаконосъобразното бездействие на административен орган или на длъжностно лице могат да бъдат само- фактическо / или материално/ действие, което се предприема без правно основание- нормативен или административен акт, бездействие, изразяващо се в неизвършване на фактическо действие, което органът или длъжностното лице са задължени да извършат по силата на закон или бездействие на административен орган или длъжностно лице по негово задължение, произтичащо пряко от нормативен акт. Незаконосъобразно действие по смисъла чл.1,ал.1 от ЗОДОВ не може да бъде юридическо или правно действие, защото незаконосъобразното правно действие е незаконосъобразно юридически акт, който или е незаконосъобразен административен акт и в този случай отговорността пак ще бъде по чл.1 ,ал.1 от ЗОДОВ, но не за вреди от незаконосъобразни действия, а ще бъде за вреди от незаконосъобразен акт или е сделка по смисъла на гражданското право, осъществена от държавен орган, който е юридическо лице и в този случай, отговорността за вреди ще бъде по правилата на гражданското право. Същото се отнася и за незаконосъобразното бездействие на административен орган. Ако то се състои от фактическа страна в непроизнасяне в съответния срок по чл.57 АПК по искане да се издаде ненормативен административен акт, това бездействие по дефиницията на чл.58,ал.1 и ал.4 от АПК е приравнено на административен акт-мълчалив отказ или мълчаливо съгласие. Мълчаливият отказ на администрацията казва ВКС в мотивите към т.4 на ТР № 3/22.04.2004 година не е фактическо действие ,а юридически акт, който ако бъде отменен, обосновава обезщетение от незаконен акт на органа на администрацията. Съдебната практика на ВАС също е категорична, че неоснователни бездействия на административен орган по смисъла на чл.204,ал.4 от АПК са налице само при неизвършването на фактически, но не и на правни действия, каквито са хипотезите на чл.256 и чл.257 от АПК. Юридическите действия трябва предварително да бъдат отменени като административни актове, за да е допустимо сезирането на съда на посоченото основание чл.1,ал.1 от ЗОДОВ. Издаването на Решение за поставяне на [фирма] под специален надзор не представлява фактическо бездействие, нито пък фактическо действие, а представлява административен акт. В този смисъл не е налице твърдяното незаконосъобразно бездействие на БНБ.

Наред с това, съгласно практиката на СЕС (дело С- 222/02, Р.) правото на ЕС не регламентира самостоятелна възможност депозантите да търсят отговорност от банковите надзорни органи за лош или недостатъчен банков надзор, а с Решението по дело С-501/18 СЕС изрично се произнесе, че правото на ЕС не дава основание да се счита, че вложителят в банка има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавеното изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция. За да е налице, бездействие, то следва в нормативен акт да вменено определено длъжимо поведение на определен орган или възможност за действие. Задълженията като длъжими фактически действия на конкретния административен орган следва да не са абстрактно, а конкретно регламентирани в Конституцията, в законовите и подзаконовите нормативни актове, за да е възможно да се отграничи кога тяхното изпълнение влече последиците на отговорността по чл. 1 ЗОДОВ. Решението за отнемане на лиценза на „К.“ е взето, след като е безспорно установено, че собственият капитал на [фирма] е отрицателна величина, като съобразно националното законодателство издаване на решението започва да тече законоустановения срок от 20 дни, в рамките на който Фондът следва да започне

изплащането на гарантираните депозити. Следва да бъде посочено още, че не е налице и извършване на административна дейност от страна на БНБ спрямо ищеца, защото предвид функциите и компетенциите на БНБ, възложени ѝ със ЗБНБ и ЗКИ (в приложимата за процесния период редакция), БНБ не разполага с административни властнически правомощия спрямо вложителите в банки, защото БНБ упражнява предоставените ѝ по силата на закона надзорни правомощия по отношение на поднадзорните ѝ лица, каквито по начало са банките. В този смисъл е произнасянето на ВАС по редица жалби на вложители срещу издадени от БНБ актове с адресат К.. В тази връзка константен е изводът на ВАС за липса на отношения на власт и подчинение между БНБ и третите лица, включително и имащи качеството вложители в банка, а това означава, че по отношение на тях БНБ не осъществява административна дейност и следователно няма как да бъде ангажирана отговорността на БНБ по реда на ЗОДОВ спрямо вложители на търговските банки. В този смисъл е и изричното произнасяне по адм. д. № 14799/2014 г. на 5-чл. състав на ВАС, образувано по жалба именно на Ищеца С. Н. срещу Решение № 138 от 06.11.2014 г. на УС на БНБ.

Не се доказва и вследствие на твърдяното незаконосъобразно бездействие, изразяващо се в неупражнен контрол, преустановен на дата 20.06.2014 година ищецът да е претърпял каквото и да било вреда, която да е пряка и непосредствена последица от увреждането. Легална дефиниция на тези понятия пряка и непосредствена последица от увреждането, законодателят не е дал нито в Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, нито в чл. 51 от действащия Закон за задълженията и договорите, към който препраща параграф 1 от ПЗР на ЗОДОВ, нито в действалия от 1893 до 1950 г. Закон за задълженията и договорите, нито в други нормативни актове от действащото право. Както правната теория, така и съдебната практика, обаче, е приела критерии, от които да се изхожда при дефинирането на тези понятия.

Според правната доктрина водещи при определянето на съдържанието на понятията „пряка и непосредствена последица“ са теорията за равноценността, според която един факт е причина за резултата, когато, ако този факт е липсвал, то резултатът не би настъпил, и адекватната теория, съгласно която причина са тези условия, които причиняват резултата нормално, типично, адекватно, а не по изключение.

В практиката на Върховния касационен съд, изразена в Решение № 81/27.1.2006 г. по гр.д. № 23/2005 г. на 4 гражданско отделение на ВКС, Решение № 129/25.07.2005 г. по гр.д. № 2439/2003 г. на същото отделение на ВКС и други е възприето разбирането, че "...непосредствени вреди са тези, които по време и място следват противоправния резултат, а преки са тези, обосновават причинната връзка между противоправността на поведението на деликвента и вредите". е налице причинна връзка по [чл. 4 от ЗОДОВ](#). Преки са само тези вреди, които са типична, нормално настъпваща и необходима последица от вредоносния резултат, т. е. които са адекватно следствие от увреждането. Непосредствени вреди са тези, които са настъпили по време и място, следващо противоправния резултат. В конкретния случай, вредите, които се претендират не са пряка и непосредствена последица от отмяна на Постановлението за налагане на предварителни обезпечителни мерки. Вредата е неблагоприятна последица, която накърнява правната сфера на едно лице. Вредите се делят на две големи групи: имуществени (материални) вреди и неимуществени (морални) вреди. Имуществените вреди накърняват имуществената сфера на лицата. Това са правото на собственост, ползване, строеж, сервитут, правото на надстрояване, пристрояване, подстрояване, различните субективни права на вземане, наследствени права и т.н. При договорната отговорност се носи отговорност

за имуществени вреди. От своя страна, имуществените вреди се делят на претърпени загуби и пропуснати ползи. Претърпяна загуба е онази разлика в имуществото на лицето, която се получава след неизпълнение на задълженията на другата страна по договора и при нея се съпоставя наличното имущество на изправната страна по време на възникването на задължението и наличното имущество на страната след неизпълнението на задължението и тази разлика се нарича претърпяна загуба. Пак в ТР № 1/15.03.2017 година на ВАС е посочено, че делата за обезщетения по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ са искови производства, те се развиват по правилата на ГПК, доколкото материята не е уредена от АПК, и в тях страните могат да представят всички относими доказателства в подкрепа на твърденията си, да навеждат всякакви доводи в тяхна защита, да правят възражения и да се защитават с всички допустими от закона средства. Институтът на обезщетението от неправомерно увреждане не е и не може да се превърне обаче в средство за неоснователно обогатяване, поради което и съдът, спазвайки принципа на справедливостта и съразмерността, следва да присъди само и единствено такъв размер на обезщетение.

Имуществената вреда може да се заключава и в това, че лицето **пропуска да осъществи една полза – че пропуска да увеличи имуществото си, макар да са съществували всички изгледи за това**. Деянието го лишава от тази възможност – **от една сигурна облага**.

Според Тълкувателно решение

№ 3/ от 12 декември 2012 година на ОС на ГК и ТК на ВКС неточното изпълнение на договорните задължения поражда правото на кредитора да иска от длъжника изпълнение заедно с обезщетение за забавата или да иска обезщетение за неизпълнение (чл. 79, ал. 1 ЗЗД). Съгласно разпоредбата на чл. 82 ЗЗД, регламентираща обема и границите на отговорността за вреди от виновно неизпълнение на договорните задължения, обезщетението обхваща всички причинени вреди, които са пряка и непосредствена последица от неизпълнението и са могли да бъдат предвидени при пораждаване на задължението, като при недобросъвестност на длъжника – обезщетението обхваща всички преки и непосредствени вреди. Според посочената разпоредба, подлежащите на обезщетяване имуществени вреди са два вида – претърпяна загуба и пропуснатата полза. Както в правната доктрина, така и в съдебната практика, пропуснатата полза се дефинира като неосъществено увеличаване на имуществото на кредитора.

Установяването на пропуснатата полза се основава на предположение за състоянието, в което имуществото на кредитора би се намирало, ако длъжникът беше изпълнил точно задължението си, съпоставено с имуществото му към момента на неизпълнението. Тъй като пропуснатата полза представлява реална, а не хипотетична вреда, това предположение винаги трябва да се изгражда на доказана възможност за сигурно увеличаване на имуществото и не може да почива на логическо допускане за закономерно настъпване на увеличаването.

Пропуснатата полза е елемент от фактическия състав, пораждащ правото на обезщетение. Поради това и при липса на изрично установена в закона презумпция за настъпването ѝ, пропуснатата полза не се предполага, а следва да бъде доказана в процеса. Само ако бъде доказано, че при точно изпълнение на длъжника имуществото на кредитора е могло да бъде увеличено, ще бъде постигната целта на предвиденото в чл. 82 ЗЗД обезщетяване – да се поправят претърпените от кредитора вреди, без да се допусне обогатяването му за сметка на длъжника. На обезщетяване подлежат не всички пропуснати от възложителя ползи, а само тези, които са били предвидими за страните по сделката към момента на пораждаване на задължението и са пряка и непосредствена последица от неговото неизпълнение.

Това са ползите, чието пропускане, с оглед специфичните за случая обстоятелства и при проявена грижа на добрия стопанин/добрия търговец, страните са могли и са били длъжни да предположат и което е причинено именно от неизпълнението, т. е. което представлява негов необходим и закономерен резултат. Освен фактите, относими към основанието на претенцията – пропускане на твърдяната полза, предвидимост на същата към момента на пораждаване на задължението, респ. недобросъвестност на длъжника и причинна връзка между пропуснатата полза и виновното неизпълнение на длъжника, на доказване от страна на кредитора подлежи и размерът на пропуснатата полза, като се съобрази, че по отношение на размера изискването за предвидимост не се отнася. Когато за целите на обезщетението, при определена категория пропуснати ползи законодателно е нормиран начина на определянето им, съвместяващ принципите и критериите за оценка, възприетата с нормативен акт методика е приложима .

Пропуснатата полза е осуетена сигурна възможност за увеличаване на имуществото на един правен субект, което е пропуснато увеличение съгласно твърденията на ищеца представлява нереализирана лихва, неполучени граждански плодове от използване на паричната сума, както и съизмеряване със законната лихва, но нарастване на имуществото ще бъде налице, когато от използването на паричната сума се получава материално благо, което съдебната практика приема, че установяването на пропуснатите ползи става като се изхожда от нормалното, закономерно настъпване на същите, ако обезщетението не беше наложено- т. е ако сумата по банковите сметки на ищеца беше в разпоредителната му власт, но при претенция за пропуснати ползи следва да съществува сигурност за увеличение на имуществото, а не същото само да се предполага и пропуснатите ползи следва да имат качество на реалност и сигурност. Законната лихва е обезщетение, предвидено за репарирание на вредите от забавено изпълнение на парично задължение, което предполага наличие на главен дълг и забава на задълженото лице, а наложената на ищеца обезпечителна мярка- Запор върху сметки на длъжника не поражда парично задължение в неговата правна сфера за престиране на запорираната сума, още повече, че с налагането на запора ищецът не е изпаднал в забава за плащания и невъзможността да ползва запорираната сума се свързва с предположение за неосъществена печалба от търговския оборот и със самия факт на запориране на сметката на ищеца, не може да се предполага, че невъзможността за използване на сумата следва да се обезщети със законната лихва, която е лихва за забава. Следва да бъде посочено, че претендирането на обезщетение под формата на законна лихва не може да се изведе от нормата на чл.84,ал.3 от ЗЗД, защото и в този случай това е лихвата за забава и заплащане на самото обезщетение от непозволено увреждане, като последното следва да бъде доказано и то от самия ищец. Не се доказва, че ищецът е имал намерение да вложи сумата под формата на

Обстоятелството, че поради изплащането на това вземане по специалния ред на З. в производство по несъстоятелност на банката, ищецът не е разполагал със средствата си, не означава, че с размера на неговото вземане за него е настъпила вреда. Начинът на удовлетворяване на кредиторите в производство по несъстоятелност въобще и в частност, при несъстоятелност на банка, е законово регламентиран и в него не участва БНБ и тя не би могла да отговаря за това кога, как и колко от вземането на кредиторите на банката ще бъде изплатено. Липсва безспорно установено настъпване на вреда в претендирания от ищеца размер и на пряка връзка между евентуална такава вреда и твърдените от ищеца неправомерни действия, респективно бездействия на БНБ, а правното очакване за удовлетворяване

на вземането в универсалното изпълнително производство определя отрицателното изменение в имуществената сфера на ищеца като евентуално и бъдещо. Твърдяната вреда, изчислена като разлика между размера на вложенията на ищеца в [фирма] и изплатения му гарантиран депозит, не е възникнала преди приключване на банковата несъстоятелност. Лихвата по

депозитите е била начислявана за целия период от поставяне на банката под специален

надзор до отнемане на лиценза на банката и е била изплатена при изплащане на гарантираните влогове до гарантирания от закона размер - чл. 4, ал. 2 от ЗГВБ.

Следователно за сочения от ищеца период той е продължавал да получава доходност от вложените в К. средства и в този смисъл не е претърпял вреда, а напротив - получил е именно това, което е следвало от договора му с банката, като вложената главница е била олихвявана през целия период на специален надзор. Наличието на субективно право, уредено в нормативен акт, се явява обуславящо правния интерес от предприемане на действията по защитата по реда на чл. 257 от АПК. За да бъде налице бездействие, то следва да е налице пряко произтичащо от нормативен акт задължение на органа да действа и да е налице започнало и продължаващо негово бездействие. Прякото произтичане означава, че връзката между правната норма и дължимото фактическо действие не е опосреднено от властническо волеизявление. Правният интерес от оспорване на бездействието на административен орган да изпълни свое задължение, произтичащо пряко от нормативен акт, следва да е налице във всеки един момент на съдебното производство - от подаване на искането до постановяване на съдебното решение.

С Решение от 25 март 2021 година по дело С-501/18 година, СЕС е посочил, че Директива 94/19 е отменена и заменена с Директива 2014/49/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно схемите за гарантиране на депозити и тъй като отмяната влиза в сила на 4 юли 2015 г., към случая в главното производство остава приложима Директива 94/19 година, в чийто член 1 е посочено, че по смисъла на настоящата Директива „депозит“ означава всяко кредитно салдо, което се получава в резултат на средства, оставени по сметка или от временни положения, произтичащи от обичайни банкови сделки, и което дадена кредитна институция трябва да изплати, съгласно приложимите [законови] и договорни условия, както и всеки дълг, доказан чрез сертификат, издаден от кредитна институция, „неналичен депозит“ означава депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно [законовите] и договорни условия, приложими към него, когато е налице едно от следните обстоятелства, съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и, че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми. Едва с отнемане лиценза на банката - К. в случая, и то по предвидения в закона - с Решение №138 от 06.11.2014 година на УС

на БНБ), може да се приеме, че е установено и неналичие на депозити по смисъла на Директива 94/19/ЕО.

Достигането до извода, че банката не може да изплаща депозитите си, без да има яснота относно нейното финансово състояние, би било икономически и юридически необосновано.

Ето защо при транспонирането на Директивата в българското законодателство е

възприето, че този извод следва да почива върху установяването, че съответната институция е неплатежоспособна, което от своя страна служи като основание за отнемане на издадения ѝ лиценз. Не е налице и сочената от ищеца изискуемост на влога със самото постановяване на Решение №73/20.06.2014 г/ когато са спрени плащанията от „К.“ защото съгласно чл. 617, ал. 1 ТЗ, така и на чл. 23, ал. 1 от специалния Закон за банковата несъстоятелност („З.“), всички парични и непарични задължения на банката стават изискуеми от датата на решението на съда за откриване на производството по несъстоятелност срещу банката. Съобразно нормите на чл. 116, ал. 2, т. 2, във връзка с чл. 119, ал. 4 и 5 ЗКИ, когато в Решението за поставяне на банката под специален надзор, БНБ е упражнила правомощието си да спре изпълнението на задълженията на банката, се счита, че банката не е в забава и не носи имуществена отговорност за неизпълнението на задълженията, чието изпълнение е спряно, а това означава, че по своята същност Решение № 73/20.06.2014 г. не само не може да доведе до изискуемост на депозитите на ищеца, но напротив, създава пречка за настъпването ѝ. Следва да бъде посочено още, че в съответствие с чл. 119, ал. 5 ЗКИ по влога на ищеца е била начислявана договорна лихва през целия период, през който [фирма] е била поставена под специален надзор. С Решение № 82/30.06.2014 г., прието с Протокол № 14 на УС на БНБ на основание чл. 116, ал. 2, т. 1 от ЗКИ,, лихвите по депозитите в К. са били намалени до средния им пазарен размер. Неоснователен е и доводът на ищеца, че БНБ не е предприела мерки за оздравяване на [фирма].

Следва да бъде посочено, че член 3, параграф 1, първа алинея, първо изречение и параграф 2 от посочената Директива предвижда, че всяка Държава-членка осигурява в рамките на нейната територия да бъдат въведени и официално признати една или повече схеми за гарантиране на депозити. Съгласно член 10, параграф 1 от Директива 94/19-„Схемите за гарантиране на депозити трябва да са в състояние да изплащат надлежно проверените искания на вложителите по отношение на неналични депозити в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършат установяване, както е посочено в член 1, [точка] 3, подточка i). В Съображения 27—29 от Регламент № 1093/2010 се посочва, че гарантирането на правилното и пълно прилагане на правото на Съюза е основна предпоставка за целостта, прозрачността, ефикасността и нормалното функциониране на финансовите пазари, стабилността на финансовата система, както и за неутралните условия на конкуренция между финансовите институции в Съюза.

Съгласно член 2, седмо тире от Директива 2001/24 „мерки за оздравяване“ са мерки, „които имат за цел да запазят или възстановят финансовото състояние на кредитна институция и биха могли да засегнат съществуващите права на трети лица, включително мерки, свързани с възможност за временно преустановяване на плащания, спиране на изпълнителни действия или намаляване на вземанията“.

Член 3 от тази Директива, озаглавен „Предприемане на мерки за оздравяване — приложимо право“, гласи: Само административни или съдебни органи на държавата членка по произход са компетентни да вземат решение за прилагане на една или повече оздравителни мерки в кредитна институция, включително в клоновете, установени в други държави членки. Мерките за оздравяване се прилагат в съответствие със законовите и подзаконовите разпоредби и с процедурите, приложими в държавата членка по произход, доколкото друго не е предвидено в настоящата директива. Мерките за оздравяване са действащи в [целия

Съюз] от момента, в който станат действащи в държавата членка, в която са предприети“. Член 7, параграф 6 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 година, трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него право на вложителя да получи компенсация обхваща единствено изплащането от схемата за гарантиране на депозитите на неналичните депозити на този вложител до размера, определен в член 7, параграф 1а от тази Директива, изменена с Директива 2009/14, след като компетентният национален орган установи неналичността на държаните от съответната кредитна институция депозити в съответствие с член 1, точка 3, подточка i) от посочената Директива, изменена с Директива 2009/14 и член 7, параграф 6 от същата директива, изменена с Директива 2009/14 не дава основание да се счита, че посоченият вложител има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавеното изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция, чиито депозити са станали неналични.

Разпоредбите на член 1, точка 3, подточка i) във връзка с разпоредбите на член 7, параграф 6 и член 10, параграф 1 от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба или договорна клауза, съгласно която депозит в кредитна институция, чиито плащания са преустановени, става изискуем едва след като компетентният орган отнеме издадения на тази институция банков лиценз и при условие че вложителят изрично е поискал изплащане на този депозит. По силата на принципа на предимство на правото на Съюза националният съд, сезиран с иск за обезщетение за вредите, за които се твърди, че са причинени поради изплащането на гарантирания размер на такъв депозит извън срока по член 10, параграф 1 от тази директива, изменена с Директива 2009/14, е длъжен за целите на произнасянето по този иск да не приложи тази национална правна уредба или договорна клауза

Препоръка ЕВА/R./2014/02 на Европейския банков орган от 17 октомври 2014 година към Българска народна банка и Фонда за гарантиране на влоговете в банките относно необходимите действия за спазване на Директива 94/19/ЕО е невалидна, доколкото приравнява Решението на Българска народна банка да постави [фирма] под специален надзор и да преустанови изпълнението на задълженията ѝ, на установяване на неналичността на депозитите по смисъла на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14.

Член 2, седмо тире от Директива 2001/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 април 2001 година относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции, с оглед на член 17, параграф 1 и член 52, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкува в смисъл, че мярката за временно преустановяване на плащанията, прилагана от национална централна банка спрямо кредитна институция като оздравителна мярка, имаща за цел да запази или възстанови финансовото състояние на тази кредитна институция, съставлява неоправдана и непропорционална намеса в упражняването на правото на собственост на вложителите в посочената кредитна институция, ако не зачита основното съдържание на това право и ако предвид непосредствения риск от финансови загуби, на който вложителите биха били изложени в случай на

обявяването на кредитната институция в несъстоятелност, други по-малко обременителни мерки биха позволили постигането на същите резултати, което запитващата юрисдикция следва да провери.

Правото на Съюза, и по-специално принципът на отговорност на Държавите-членки за вреди, причинени на частноправни субекти от нарушаването на правото на Съюза, както и принципите на равностойност и на ефективност, трябва да се тълкува в смисъл, че: – допуска национална правна уредба, която обвързва правото на частноправните субекти да получат обезщетение за вредите от нарушаването на правото на Съюза с предварителната отмяна на административното действие или бездействие, от което е настъпила вредата, стига тази отмяна, макар да се изисква за сходни искове, основани на нарушение на националното право, да не е на практика изключена или силно ограничена,

–не допуска национална правна уредба, която обвързва правото на частноправните субекти да получат обезщетение за вредите от нарушаването на правото на Съюза с условието вредата да е причинена умишлено от съответния национален орган,

–допуска национална правна уредба, която обвързва правото на частноправните субекти да получат обезщетение за вредите от нарушаването на правото на Съюза с условието да се докаже наличието на действителна и сигурна вреда към момента на предявяването на иска, стига това условие, от една страна, да не бъде по-неблагоприятно от условията, приложими за сходни искове, основани на нарушение на националното право, и от друга страна, да не бъде уредено по начин, който прави упражняването на такова право на обезщетение невъзможно или прекомерно трудно предвид особеностите на конкретния случай.

Следва да бъде посочено, че и трайната практика на СЕС е , че при предявяване на искове за извъндоговорна отговорност на публичен орган за вреди, причинени от негов акт, ищецът следва конкретно да докаже факта на претърпените от него вреди, техния размер, както и че тези вреди са действителни и сигурни. От доказателствата по делото не се установи ищецът да е претърпял имуществени вреди, тъй като, както самият той признава, салдото по сметките му са служебно включени в Списъка на вземанията, които кредиторите на [фирма] имат към масата на несъстоятелността на [фирма], ищецът продължава да бъде кредитор на „К.“ за вземането си по своите банкови сметки в [фирма], като фигурира в Списъка на кредиторите на К. с приети вземания, продължава да е собственик на паричните си средства, той не ги загубил, нито прехвърлил., още повече, че всеки кредитор, включен в Списъка на кредиторите на [фирма], има правото да се удовлетвори от изплащаните суми от осребряването на масата на несъстоятелността на [фирма], което вече е започнало. От събраните по делото доказателства, а и от публично обявената от синдиците на [фирма] информация на страницата на Търговския регистър по партидата на [фирма] е видно, че ищецът е включен и в четирите частични сметки за разпределение на приети вземания към [фирма] (това е и причината за изменението на главния иск от страна на Ищеца, направено в последното по делото открито съдебно заседание на 06.07.2021 г.). Практиката на ВАС също е в смисъл ,че кредиторите на [фирма]. Дори и БНБ да не е извършвала ефективен банков надзор, то не той или липсата на банков надзор са причина за неплатежоспособността на [фирма], която е довела до невъзможност за ищеца да се ползва от вложенията си в пълен размер .Обстоятелството, че поради изплащането на това вземане по специалния ред на З. в производство по несъстоятелност на банката и ищецът не разполага със средствата си към настоящия

момент, не означава, че с размера на неговото вземане за него е настъпила вреда/ и дори БНБ да не е извършвала ефективен банков надзор, то не той или липсата на банков надзор са причина за неплатежоспособността на К., която е довело до невъзможност за ищеца да се ползва от вложенията си в пълен размер. Съдът е приел, че липсва пряка причинно-следствена връзка между посочените от ищеца действия, респ. бездействия на ответника (независимо дали те са законосъобразни или не) и вредите, чието обезщетяване се търси в производството. От страна на ищеца не е доказано наличието на претърпени имуществени вреди, тъй като е налице вземане на ищеца от „К.“ в размера на остатъка от депозита му над изплатения му гарантиран размер, по което вземане ще се извърши плащане.

Не на последно място, разбирането, че вложителите на К. не са понесли вреди, доколкото продължават да бъдат кредитори на банката, се поддържа и в последната съдебна практика, включително на ВАС в Решение № 5506/14.02.2021 година по адм. дело 5506/2020 година на ВАС. Нещо повече съгласно приложимите разпоредби на З., законна или договорна лихва върху вземането на ищеца, в качеството му на кредитор на несъстоятелността, се начислява и към настоящия момент и подлежи на изплащане

Ищецът бланкетно твърди, че БНБ не е изпълнявала своите задължения, вменени ѝ от ЗБНБ и ЗКИ. Ищецът обаче така и не посочи кое конкретно разписано в закона задължение за действие - правно или фактическо - е било неизпълнено от страна на БНБ, нито кой орган на БНБ се претендира да е бездействал. Съгласно константната съдебна практика *„Преценката за наличие на бездействие (...) следва да бъде направена при анализ на нормативно установено задължение или възможност за действие. Задълженията като дължими фактически действия на конкретния административен орган следва да не са абстрактно, а конкретно регламентирани в Конституцията, в законите и подзаконните нормативни актове, за да е възможно да се отграничи кога тяхното неизпълнение влече последиците на отговорността по чл. 1 ЗОДОВ.*

Що се касае до доводите в исковата молба, че БНБ не е упражнила необходимия банков надзор, то следва да бъде посочено, че ищецът навежда тези свои твърдения, като се базира на „публично“ достъпни данни и информация относно „К.“, но всички твърдения за наличието на законово неизпълнение от страна на „К. АД, а не БНБ), не биха могли да бъдат предмет на настоящото дело и не биха могли да бъдат инцидентно установявани в настоящия процес, тъй като всички въпроси, свързани с неплатежоспособността на [фирма] вече са били разглеждани в други производства, пред ВАС във връзка с отнемане на лиценза на [фирма] и пред СГС във връзка с обявяването на банката в несъстоятелност.

С оглед на всичко това настоящият съдебен състав намира, че не са налице предпоставките за чл.1 от ЗОДОВ за ангажиране отговорността на БНБ, като не доказва и наличие на пряка причинно-следствена връзка между бездействието на БНБ и претърпените вреди. Искът е недоказан и неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

По иска за заплащане на сума в размер на 2414 398,57 лева- законна лихва за периода от 20.06.2016 година до предявяване на иска -20.06.2019 година.

Задължението за лихва има акцесорен характер и следва съдбата на главното

вземане и предвид неоснователността на иска за заплащане на обезщетение за претърпени вреди , то искът за заплащане на законната лихва за забава също е неоснователен , а не се доказва и размерът на тази лихва и периодът, за който се претендира същата.

По алтернативния иск за заплащане на сумата в размер на 5 От назеконосъобразни десативя и бездействия на БНБ просутановени на дата 06.11.2014 година и сума в размер на 2414 398,57 лева- законна лихва за забава за епридо от 20.06.2016 година до 20.06.2019 година.

Настоящият съдебен състав намира и алтернативният иск за заплащане на обезщетение от незаконосъобразните действия и бездействия на БНБ в периода на специален надзор на БНБ, осъществяван от БНБ от 20.06.2014 година, преустановено 06.11.2014 година за сумата от 5 941 848,81 лева- главница и лихва в размер на 2 414 398,57 лева, законна лихва за забава за периода от 06.11.2016 година до датата на предявяване на иска 20.06.2019 година, както и законната лихва за забава върху главницата до датата на предявяване на иска до окончателното изплащане на сумата, както главен ,така и акцесорен също за неоснователен и недоказан.

Твърдението на ищеца, че вредите, които претендира са от нарушение на Регламент 575/2015, който е нормативен акт от правото на ЕС, е неоснователно, защото **съгласно практиката на СЕС, правото на ЕС не възлага отговорност на централните банки към депозантите в търговските банки за вреди, произтичащи от лош или недостатъчен банков надзор и няма как БНБ да носи отговорност за неприлагане** на Регламент 575/2015.

Недоказани останаха и твърденията на ищеца за фактическо бездействие от неупражнен контрол по реда на 79в от ЗКИ, защото само и единствено твърденията на ищеца, че поради наличието на журналистически материали за законови неизпълнения от страна на К., то БНБ е следвало на основание чл. 103, ал, 2 от ЗКИ и Регламент 575/2013 г. да приложи надзорни мерки, както и на основание Наредба 11 за управлението и надзора върху ликвидността на банките да *"следи за размера и състава на ликвидните активи на банките"*, защото твърдяното неизпълнение на тези нормативни актове не би могло да бъде считано за фактическо. Това, дори да се е осъществило, е бездействие по издаване на правни актове и безспорно установено в съдебната практика на ВАС е, че мерките, които налага БНБ, са правни актове (индивидуални административни такива); такава е и константната практика по искове на вложители относно твърдени бездействия на БНБ. Недоказано и неподкрепено с доказателства е и твърдението на ищеца , че БНБ *"не е изпълнила законово задължение да предприеме мерки и действия, които биха довели до започването на оздравителна процедура"* К. и с *бездействието си е допуснала и дори ускорила настъпването на неплатежоспособността на К.*; защото дори да не е предприела такива действия , то този действия не са фактически, а правни - бездействие да се упражнят правомощия на БНБ. Дори да се приеме, че такава бездействие е било налице, то следва да се приеме като мълчалив отказ по издаване на правни актове, но то не може да попадне в приложното поле на чл. 1 от ЗОДОВ, още повече , че адресат на актовете на БНБ не са вложителите/ в случая в „К.“ , а съответната банка. Недоказано е и твърдението на ищеца, че БНБ е била длъжна да предприеме действия по оздравяване на К., като поради бездействието си БНБ не е извършила това. Позоваването на законови правомощия на БНБ - чл. 115, ал. 1 и сл. от ЗКИ, както и Директива 2014/59/ЕС за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници. БНБ, като орган, натоварен с функциите по чл. 2 от ЗБНБ, като централна банка и надзор

върху функционирането на търговските банки, разполага с оперативна самостоятелност за определяне на мерките, необходими за осъществяването на тези функции на БНБ, не може да доведе до извод, че БНБ е бездействала и от това бездействие ищецът да е претърпял вреди, защото чл. 115 от ЗКИ възлага правомощие на БНБ, включващо в себе си правото на БНБ на преценка каква мярка да предприеме с оглед на целите, които счита за необходимо да постигне, но нито чл. 115 от ЗКИ, нито следващите разпоредби, нито друг закон изискват от БНБ или да възлагат законово задължение - БНБ да оздравява търговски банки. Подобно теза би довела до липса на правни норми, които уреждат банковата несъстоятелност и на практика всяка банка би била оздравявана. Даденото тълкуване на нормата на чл.115 от ЗКИ от страна на ищеца не съответства на духа и целта на нормата- разпоредбата предпоставя поставянето под специален надзор да е насочено към (с цел) оздравяването на банката. Нито чл. 115 от ЗКИ, нито друга разпоредба от закона изисква от БНБ резултат - банката да бъде оздравена чрез специален надзор. В тази връзка ВАС вече се е произнесъл, че *„Специалният надзор по глава II, раздел 8 от ЗКИ е оздравителна мярка, насочена към съхраняване жизнеспособността на банката.“*. Ето защо единственото правилно разбиране е, че поставянето под специален надзор не цели резултат - банката да бъде оздравена, възстановена - а ЗКИ създава една правна възможност за съхраняване на функционирането на банката, не и задължението централната банка да осигури такова функциониране на банката отново. Неоснователно е и твърдението на ищеца, че БНБ е нарушила нормата на чл. 121а, ал. 1 и 2 от ЗКИ, която изисква от БНБ действия по изготвяне на план за реструктуриране, но неизготвяне на такъв план и изпълнение на това законово задължение не би могло да бъде фактическо действие. Нещо повече ищецът признава, че срокът за транспониране на Директива 2014/59/ЕС за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници е до края на 2014 година и това наистина е така - съгласно чл. 130 от Директивата, тя следва да се транспонира до 31.12.2014 година, при което, няма как да бъде вменено задължение на БНБ по Директивата, след като тя не е транспонирана и не е започнала да произвежда действие, не е станала част от вътрешното законодателство, като всички актове и действия по отношение дейността на [фирма] са се развили преди крайния срок за транспониране на Директивата и няма как да има незаконосъобразно поведение на БНБ, при положение, че е било напълно правомерно към м. юни-септември 2014 г. Директивата все още да не бъде транспонирана. Наред с това, не е налице бездействие на БНБ да инициира транспониране на Директивата, защото БНБ не притежава законодателни функции и транспонирането на Директивата е изцяло въпрос на законодателен процес, в който БНБ няма роля и за който БНБ не може да отговаря, още по-малко може да се приеме, че БНБ бездейства като не инициира транспониране на Директивата - такова задължение БНБ няма вменено никъде. Неоснователен е и доводът на ищеца, че вредите са произлезли от действия и бездействия на квесторите през периода на специален надзор, защото БНБ не може да носи да носи отговорност за действията на трети лица- квесторите, като чл. 112 от ЗКИ регламентира самостоятелна отговорност на квесторите за вреди (и то само за умишлени действия), като никъде не обвързва отговорност на БНБ с действията или бездействията на квесторите, още по-малко може да се вменява отговорност на БНБ за извършване на действия или бездействия спрямо трети лица като акционери, потенциални акционери или банки или изобщо лица, които според ищеца биха имали желание да оздравят [фирма]. БНБ няма законови задължения да влиза в отношения с такива лица. Не се доказва и причинно-следствена връзка между бездействието и вредата, защото дори и да е доказано, че БНБ не е извършвала ефективен контрол върху дейността на „К.“, то това обстоятелство не е довело до неплатежоспособността на „К.“, защото начинът на удовлетворяване на кредиторите в производството по несъстоятелност на банка е законово регламентиран и в него не участва БНБ и тя не би могла да отговаря за това кога, как и колко от вземането на кредиторите на банката ще бъде изплатено

Решението за отнемане на лиценза на К. е взето, след като е безспорно установено, че собственият капитал на К. е отрицателна величина, като съобразно националното законодателство издаване на решението започва да тече законоустановения срок

от 20 дни, в рамките на който Фондът следва да започне изплащането на гарантираните депозити.

Не е налице и сочената от ищеца изискуемост на влога със самото постановяване на Решение №73/20.06.2014 г/ когато са спрени плащанията от К., защото съгласно чл. 617, ал. 1 ТЗ, така и на чл. 23, ал. 1 от специалния Закон за банковата несъстоятелност („З.“), всички парични и непарични задължения на банката стават изискуеми от датата на решението на съда за откриване на производството по несъстоятелност срещу банката. Съобразно нормите на чл. 116, ал. 2, т. 2, във връзка с чл. 119, ал. 4 и 5 ЗКИ, когато в решението за поставяне на банката под специален надзор, БНБ е упражнила правомощието си да спре изпълнението на задълженията на банката, се счита, че банката не е в забава и не носи имуществена отговорност за неизпълнението на задълженията, чието изпълнение е спряно, а това означава, че по своята същност Решение № 73/20.06.2014 г. не само не може да доведе до изискуемост на депозитите на ищеца, но напротив, създава пречка за настъпването ѝ. Следва да бъде посочено още, че в съответствие с чл. 119, ал. 5 ЗКИ по влога на ищеца е била начислявана договорна лихва през целия период, през който [фирма] е била поставена под специален надзор. С Решение № 82/30.06.2014 г.,

прието с Протокол № 14 на УС на БНБ на основание чл. 116, ал. 2, т. 1 от ЗКИ, лихвите

по депозитите в К. са били намалени до средния им пазарен размер.

Член 3, параграф 1, първа алинея, първо изречение и параграф 2 от посочената директива предвижда, че всяка Държава- членка осигурява в рамките на нейната територия да бъдат въведени и официално признати една или повече схеми за гарантиране на депозити. Съгласно член 10, параграф 1 от Директива 94/19-„Схемите за гарантиране на депозити трябва да са в състояние да изплащат надлежно проверените искания на вложителите по отношение на неналични депозити в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършат установяване, както е посочено в член 1, [точка] 3, подточка i). В Съображения 27—29 от Регламент № 1093/2010 се посочва, че гарантирането на правилното и пълно прилагане на правото на Съюза е основна предпоставка за целостта, прозрачността, ефикасността и нормалното функциониране на финансовите пазари, стабилността на финансовата система, както и за неутралните условия на конкуренция между финансовите институции в Съюза.

Съгласно член 2, седмо тире от Директива 2001/24 „мерки за оздравяване“ са мерки, „които имат за цел да запазят или възстановят финансовото състояние на кредитна институция и биха могли да засегнат съществуващите права на трети лица, включително мерки, свързани с възможност за временно преустановяване на плащания, спиране на изпълнителни действия или намаляване на вземанията“.

Член 3 от тази Директива, озаглавен „Предприемане на мерки за оздравяване — приложимо право“, гласи: Само административни или съдебни органи на държавата членка по произход са компетентни да вземат решение за прилагане на една или повече оздравителни мерки в кредитна институция, включително в клоновете, установени в други държави членки. Мерките за оздравяване се прилагат в съответствие със законовите и подзаконовите разпоредби и с процедурите, приложими в държавата членка по произход, доколкото друго не е предвидено в настоящата директива. Мерките за оздравяване са действащи в [целия Съюз] от момента, в който станат действащи в държавата членка, в която са предприети“. Член 7, параграф 6 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и

на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 година, трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него право на вложителя да получи компенсация обхваща единствено изплащането от схемата за гарантиране на депозитите на неналичните депозити на този вложител до размера, определен в член 7, параграф 1а от тази Директива, изменена с Директива 2009/14, след като компетентният национален орган установи неналичността на държаните от съответната кредитна институция депозити в съответствие с член 1, точка 3, подточка i) от посочената Директива, изменена с Директива 2009/14 и член 7, параграф 6 от същата директива, изменена с Директива 2009/14 не дава основание да се счита, че посоченият вложител има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавеното изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция, чиито депозити са станали неналични.

Разпоредбите на член 1, точка 3, подточка i) във връзка с разпоредбите на член 7, параграф 6 и член 10, параграф 1 от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба или договорна клауза, съгласно която депозит в кредитна институция, чиито плащания са преустановени, става изискуем едва след като компетентният орган отнеме издадения на тази институция банков лиценз и при условие че вложителят изрично е поискал изплащане на този депозит. По силата на принципа на предимство на правото на Съюза националният съд, сезиран с иск за обезщетение за вредите, за които се твърди, че са причинени поради изплащането на гарантирания размер на такъв депозит извън срока по член 10, параграф 1 от тази директива, изменена с Директива 2009/14, е длъжен за целите на произнасянето по този иск да не приложи тази национална правна уредба или договорна клауза.

Член 17, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски банков орган), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/78/ЕО на Комисията, с оглед на съображение 27 от този Регламент, трябва да се тълкува в смисъл, че националният съд трябва да вземе предвид издадена на основание на тази разпоредба препоръка на Европейския банков орган, за да се произнесе по спора, с който е сезиран, и в частност по иск, с който се търси отговорност от държава членка за вреди, причинени на частноправен субект поради неприлагането или неправилното или недостатъчно прилагане на правото на Съюза — основание за процедурата по разследване, приключила с издаването на тази препоръка. В производството пред компетентните национални съдилища частноправните субекти, претърпели вреди от установеното с такава Препоръка нарушение на правото на Съюза, дори да не са адресати на тази Препоръка, трябва да могат да черпят доводи от нея за установяването на отговорността на съответната държава членка в резултат от посоченото нарушение на правото на Съюза.

Принципите на равностойност и ефективност трябва да се тълкуват в смисъл, че не задължават съда, сезиран с иск за обезщетение, формално основан на национална норма за отговорността на държавата за вреди от административна дейност, но в подкрепа на който се твърди нарушение на правото на Съюза вследствие на такава дейност, да квалифицира служебно този иск като предявен на основание член 4,

параграф 3 ДЕС, стига приложимите разпоредби на националното право да не са пречка този съд да разгледа твърденията за нарушение на правото на Съюза, изтъкнати в подкрепа на този иск.

Следва да бъде посочено още ,че **Актът по чл.115 ЗКИ за поставяне на банка под специален надзор има различни функции от акта по чл.1, пар.3, 6.і) и чл.10, пар.1 от Директива 94/19/ЕО, а именно - оздравяване на банката и не може да се приписват правни последици на акта по чл.115 ЗКИ, каквито същият няма и каквито не са били предвидени в приложимото към този момент законодателство.**

Твърдението на ищеца , че е бил в невъзможност да ползва влога си, предвид забраната да се теглят суми от сметките (което така и не е уточнил), е **вследствие на влязлото в сила Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ за поставяне на [фирма] под специален надзор, с което е постановена мярка спиране на извършване на плащания. Вреди от този влязъл в сила административен акт не могат да се търсят, тъй като Решение № 73/20.06.2014 г. не е противоправно бездействие, а стабилен административен акт.**

В т.110 от *Решението по дело С-501/18* с оглед преценката налице ли е от гл. т. на преследваните с наложените надзорни мерки цели непропорционална и нетърпима намеса, която засяга самото съдържание на правото на собственост на ищеца, СЕС, макар да казва, че преценката следва да се извърши от националния съд, обръща внимание и дава насоки на тази преценка в смисъл, че процесните надзорни мерки са имали ограничен времеви обхват и през въпросния период са били начислявани съгласно националното законодателство договорни лихви върху паричните задължения, чието изпълнение е спряно, гарантираният размер на депозитите в [фирма] е бил изплатен на ищеца в главното производство посредством ФГВБ, вземанията за депозитите му над гарантирания размер подлежат на удовлетворяване по реда на образуваното срещу тази банка производство по несъстоятелност.

С оглед на тези критерии, други по-малко обременителни мерки не биха позволили постигането на същите резултати и процесните мерки представляват допустимо ограничение на упражняването на правото на собственост. Изрично в т.108 от *Решението по дело С-501/18* СЕС указва, че след като мерки за временно преустановяване на плащанията като процесните имат за цел да запазят или възстановят финансовото състояние на кредитна институция, трябва да се приеме, че те действително отговарят на призната от Съюза цел от общ интерес. БНБ не е лишила ищеца от право на собственост върху влога му. През целия процесен период той е продължавал да има вземане към [фирма] и да получава доходност от него. При липсата на противоправно бездействие от страна на БНБ не може да се поставя въпросът за претърпени от вложителите вреди, които трябва да се овъзмездяват чрез плащане на обезщетение под формата на закъснителна лихва. В случая обаче не се установи и наличието сам по себе си на този отделен елемент на фактическия състав на отговорността по ЗОДОВ, тъй като ищецът не доказва да са настъпили вреди.

Съобразно трайната практика на СЕС (*Решение по дело С-481/07 P, S. I. S.; Решение по дело С-243/05, т.27 и др.*) при предявяване на иски за ангажиране на извъндоговорната отговорност на публичен орган за вреди, причинени от негов акт, **ищецът следва конкретно да докаже факта на претърпяването от него на вреди, техния размер, както и че тези вреди са действителни и сигурни.**

В *Решението по дело С-501/18* СЕС не само указва, че ищецът следва да докаже наличието на действителна и сигурна вреда към момента на предявяване на иска, но

и изрично в т.1 от диспозитива заявява, че чл. 7. параграф 6 от същата Директива, изменена с Директива 2009/14/ЕО не дава основание да се счита, че вложител в банка има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавеното изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция, чиито депозити са станали неналични.

Изложеното тълкуване е в съответствие с предходно *Решение на СЕС от 12 октомври 2004 г., Р. и др. (С 222/02, т.50 и 51)* - след като предвидената в Директива 94/19 компенсация на вложителите в случай на неналичност на техните депозити е гарантирана, тази Директива не дава на вложителите права, по силата на които да ангажират отговорността на държавата на основание на правото на Съюза, когато депозитите им не са налични поради слаб надзор от страна на компетентните национални органи. В Решението по дело С-571/16 СЕС също е посочил, че обстоятелство за наличие на претърпени имуществени вреди, следва да бъде изследвано и съобразено от националния съд.

Решението на СЕС е задължително за всички национални юрисдикции, пред които е повдигнат идентичен въпрос. С оглед изричното тълкуване на СЕС в цитираните решения и само на това основание, предявените искиове са изцяло неоснователни. С оглед изложеното, в тежест на ищеца бе да проведе **пълно и главно доказване** на твърдението си, че претърпял имуществени вреди и техния размер, като ищецът не твърди и не представя доказателства за реално претърпени вреди, - **претърпени загуби или пропуснати ползи**, вместо това ползва абстрактен, нормативно определен измерител на стойност, като лихвата за забава, без изобщо да сочи твърдения **в какво се изразяват имуществените му вреди.**

Причинената от БНБ вреда според ищеца се свежда до забавено парично задължение, обезщетението при което съгласно чл.86, ал.1 ЗЗД е в размер на законната лихва от деня на забавата, което твърдение е в директно противоречие с *Решение по дело С-501/18*, цитирано по-горе. **Това обезщетение обаче се дължи от длъжника. БНБ не е длъжник по тези влогове, чието плащане се твърди да е забавено, тъй като тя не е страна в облигационното правоотношение по влога.** Длъжник по влоговете е К., а задължен за изплащане на гарантираните влогове е Фондът за гарантиране на влоговете в банките („ФГВБ“) и няма никаква правна логика претендираната от БНБ вреда за забавеното изплащане на влоговете да се подвежда под разпоредбата на чл.86. ал.1 ЗЗД.

Претендираните вреди са на **основание деликт**, а не на основание договор, което **изисква вредите да бъдат доказани.** В тази връзка законната лихва не може да се прилага автоматично на основание чл.86 ЗЗД, тъй като в случая няма забава, няма договорен ден за изпълнение, нито вредите се претендират по договорно правоотношение.

Следователно няма основание, на което БНБ да дължи заплащане на законната лихва за забава. Съгласно чл.86 ЗЗД законна лихва за забава се дължи единствено при неизпълнение на парично задължение. При това лихвата за забава е акцесорно задължение, което винаги е свързано и произтича от наличие на главно задължение на същия длъжник, което не е изпълнено в срок и за което е отправена надлежна покана за плащане. **В случая обаче БНБ няма парични задължения към вложителите, не е в облигационни отношения с тях и тъй като не е страна по договора на депозантите с банката, в нейна тежест не възниква акцесорно задължение за лихва за забава.**

От друга страна няма и срок за изпълнение, предвиден в Договора на вложителите с

К., който да е нарушен и от това да възниква забава, нито има отправена покана за плащане и вредата трябва да се докаже, тя не се презюмира. В тази връзка законната лихва не може да се прилага автоматично на основание чл.86 ЗЗД, тъй като в случая няма забава, няма договорен ден за изпълнение, нито вредите се претендират по договорно правоотношение. Нещо повече дори в случая няма твърдения за реална вреда, претърпяна от ищеца, а само предполагаема вреда, която произволно се оразмерява чрез законната лихва. За такава предполагаема вреда обаче няма установена в закон презумпция и поради това становището на ищеца за дължимост на обезщетение за вреди, определено чрез размера на законната лихва за забава, е неоснователно. При липсата на законова презумпция е очевидно, че ищецът носи доказателствената тежест по отношение на причинената вреда, **като в настоящото производство той дори не уточни какво представляват твърдените му вреди, а още по-малко ги докажа.** От една страна, ищецът не е претърпял загуба в размер на законната лихва за забава, няма доказателства имуществото му му да е намаляло, нито пък да се е увеличил пасивът му. Напротив - през целия период на специален надзор над К. до отнемането на лиценза ѝ на 06.11.2014 г. банката е начислявала възнаградителна лихва върху пълния размер на влога /чл.119, ал.5 ЗКИ/. С изплащане на гарантирания размер от 196 000 лева е изплатена част от главницата по влога и част от начислената върху нея възнаградителна лихва до 06.11.2014 г. Ако има горница над изплатения гарантиран размер, за него ищецът има вземане, което служебно е включено в Списъка на приетите вземания в производството по несъстоятелност на К. (видно от обявения по партидата на К. в Търговския регистър Списък на приетите от синдика вземания на кредиторите, приет като доказателство по делото). Това вземане на никога не е напускало патримониума на ищеца. От друга страна, ищецът не сочи пропуснати ползи в претендирания размер. Той не твърди да е имал сигурна възможност да увеличи имуществото си с размера на законната лихва за забава, която възможност трябва да е установена по безспорен начин. **Ищецът не сочи някое лице да му е дължало законна лихва за забава в процесния период, която да не му е платило поради поведение на БНБ, нито е посочил източник на печалба, от който през процесния период да е било сигурно, че е щял да увеличи имуществото си с повече от 10 % върху сумата по влога в К. /както изисква *Тълкувателно решение № 3/2012г. на В.* Всъщност, дори ищецът да бе вложил парите си в друга банка, той категорично нямаше да получава възнаградителна лихва в размер от повече от 10%,** тъй като никоя банка не предлага толкова високи лихвени проценти по депозити. Лихвените проценти, предлагани от различните банки в страната, са приблизително съизмерими и неслучайно БНБ с Решение № 82/30.06.2014 г. е намалила лихвите, начислявани от К. по влоговете за периода на особен надзор, именно до средните за страната за онзи период. Именно възнаградителната лихва е пазарната стойност на сумата по влога на ищеца и тя е била начислявана през целия период на специален надзор до отнемането на лиценза на банката. Претенцията е за твърдяна загубена доходност от влога на ищеца в К., но той безспорно е бил олихвяван в целия период на специален надзор със средната за страната лихва и ищецът щеше да получи сходна лихва върху сумата на влога си, дори на 30.06.2014 г., респ. на 25.07.2014 г. да бе получил гарантирания си влог и да го бе вложил в друга банкаи именно средната за страната лихва, начислявана от банките по депозити в процесния период, е обективният измерител на стойността на твърдината вреда, тъй като ищецът не е имал възможност да получава по-голяма лихва в никоя друга банка и съпоставката между имущественото състояние на ищеца през времето, през което К. е била под специален надзор и влогът му е бил олихвяван, и състоянието, в което то би се намирало, ако БНБ бе постановила акт за неналичност на депозитите в К. (въпреки че тя не е имала такова правомощие) показва, че вреда липсва. Не се доказва се, че вредите са пряка и непосредствена

последница от твърдяното бездействие на БНБ.

Нещо повече дори-ищецът не е отправил искане нито до ФГВБ, нито до [фирма], да му заплати сумата по влога му и не може да се приеме, че някой му е дължал лихва за забава, а БНБ да следва да му плати обезщетение в същия размер, тъй като дори ищецът да бе отправил покана до Фонда и/или до [фирма] да му заплатят гарантирания депозит (а не е), на него не би му се дължала законна лихва за забава. Съгласно чл.119, ал.4 ЗКИ, когато БНБ с влязъл в сила административен акт за поставяне на банката под специален надзор е упражнила правомощията си по чл.116, ал.2, т.2 ЗКИ за спиране изпълнението на задълженията на банката, „К.“ не може да бъде в забава за изпълнение на нейни парични задължения. Аналогично, съгласно чл.24, ал.2 ЗГВБ /отм., но действащ в процесния период/ Фондът също не дължи законна лихва върху гарантирания размер на депозитите. **По аргумент за по-силното основание, такава отговорност за забава не може да носи и БНБ, която изобщо не е в облигационни отношения с ищеца и няма парични задължения към него.** Както цитираните по-горе национални норми, така и тълкуването на Директивата, дадено от СЕС в отговора на въпрос 1 в *Решението по дело C-501/18*, напълно изключват приложението на законната лихва като измерител на твърдените вреди.Липсата на покана за плащане/ какъвто е доводът на ответника по иска/ е във връзка с изискуемостта на главното парично задължение поради поставянето в забава на Фонда (друг е въпросът, че той е отделно юридическо лице от БНБ), тъй като трайната съдебна практика е, че задължение за лихва по чл.86, ал.1 ЗЗД възниква само при поискване /така Решение № 211/26.01.2017 г. по гр.д.№ 958/2016 г., на ВКС, III ГО, Решение № 111/27.10.2009 г. по т.д. № 296/2009 г., на ВКС, I ТО/, като поканата представлявала условие за установяване на неналичност (това е елемент за преценка на друга предпоставка на отговорността по ЗОДОВ-наличието на незаконосъобразно поведение). Съобразно чл.421, ал.1 от Търговския закон („ТЗ“) банката дължи паричната сума на влогодателя в същата валута и размер, както и уговорената лихва. Разпоредбата ясно сочи, че вложителят има вземане към банката въз основа на сключения договор между тях, а не вещно право на ползване на движима вещ. Затова и договорът за паричен влог е уреден в отделна разпоредба (чл.421 ТЗ) спрямо обикновения влог, чиято уредба е в предходния чл.420 ТЗ. Така и съгласно дефиницията на чл.1, пар.1 от Директива 94/19 депозит е „кредитно салдо, което се получава в резултат на средства, оставени по сметка или от временни положения, произтичащи от обичайни банкови сделки, и което дадена кредитна институция трябва да изплати, (...), както и всеки дълг. Тя показва недвусмислено, че депозитът е вземане, което вложителят има към банката въз основа на облигационно отношение. В рамките на ЕС следва да се съобрази и практиката на СЕС. Според него целите на Директивата са едновременно да се защитят вложителите и да се осигури стабилността на банковата система, като се избегнат масовите изтегляния не само от кредитни институции в затруднение, но и от стабилни такива, след загуба на общественото доверие в стабилността на банковата система - Решение по *Съединени дела C-688/16 и C- 109/16*, А., т. 83, каквото положение неминуемо е щяло да възникне при непредприемане на процесните надзорни мерки.**Съгласно т.114 от Решението на СЕС по дело C-571/16, обстоятелството, че депозитът на ищеца е бил олихвяван и изплатен ведно с дохода от лихви**, има съществено значение и следва да бъде взет под внимание при преценката за наличие или липса на вреда, като в конкретния случай показва, че твърдяната вреда не е настъпила изобщо. Следва да бъде посочено още, че съгласно чл.119, ал.5 ЗКИ, по влога на ищеца е била начислявана договорна лихва през целия период, през който К. е поставена под специален надзор.Ищецът е получавал доходност по договора си с банката и в този смисъл не е претърпял вреда, а е получил именно това, което е следвало от договора му, като вложената главница е била олихвявана през целия период на специален надзор. Следователно, претенцията за

заплащане на лихва за забава е неоснователна. **Не може за един и същи период да се дължи и обезщетение за забава, и да е получено изпълнение по договор.**

При това разпоредбата на чл.119, ал.5 ЗКИ е специална по отношение на чл. 86 ЗЗД и **изрично установява, че през времето на специалния надзор, когато е спряно изпълнението на задълженията на банката, договорните лихви върху спрените задължения се начисляват, но се заплащат след вдигане на надзора, а лихви за забава и неустойки за спрените задължения не текат.**

Начислените на ищеца договорни лихви за период, съвпадащ с исковия, следва да бъдат приспаднати от размера на обезщетението. В противен случай ищецът би получил две обезщетения от държавата за това, че не е разполагал с парите си за исковия период - веднъж в размер на договорната лихва, включена в рамките на обезщетението, изплащано от ФГВБ и втори път - в размер на законната лихва, чрез която се изчислява размерът на обезщетението по иска за вреди. Горното становище се подкрепя от ВАС в аналогични спорове между БНБ и вложители в К. - така *Решение № 10094 от 22.07.2020 г. по адм.д. № 4390/2017 г., Решение № 11069 от 13.08.2020 г. по адм.д. № 4272/2017 г. на ВАС, Решение № 15887 от 22.12.2020 г. по адм.д. № 3655/2020 г и др.*

От друга страна, дори да се приеме, че периодът, през който ищецът търпял вреди, следва да бъде определен в зависимост от постановяването на акт от БНБ, то крайната дата на периода на увреждането би следвало да бъде 06.11.2014 г., когато БНБ, е издала Решение № 138/06.11.2014 г. за отнемане лиценза на К.. Тогава БНБ е издала единствения акт, който е имала право съгласно тогава действащия национален закон и който поставя началото на изплащане на гарантираните влогове съгласно ЗГВБ . Дори и да се приеме, че Ищецът е претърпял вреди през процесния период , то претенцията за периода след 06.11.2014 г. е неоснователна. След приемане на Решение № 138/06.11.2014 г. БНБ не е имала правомощия да влияе по какъвто и да е начин на започване изплащането на гарантираните депозити, поради което евентуално претърпени от Ищеца вреди след това не са относими към процесния случай.**Договорната лихва по депозита е била начислена и платена от ФГВБ до гарантирания размер, а остатъкът подлежи на удовлетворяване в производството по несъстоятелност на банката.** Според **Тълкувателно решение №3/** от 12 декември 2012 година на ОС на ГК и ТК на ВКС, неточното изпълнение на договорните задължения поражда правото на кредитора да иска от длъжника изпълнение заедно с обезщетение за забавата или да иска обезщетение за неизпълнение (чл. 79, ал. 1 ЗЗД). Съгласно разпоредбата на чл. 82 ЗЗД, регламентираща обема и границите на отговорността за вреди от виновно неизпълнение на договорните задължения, обезщетението обхваща всички причинени вреди, които са пряка и непосредствена последица от неизпълнението и са могли да бъдат предвидени при пораждаване на задължението, като при недобросъвестност на длъжника – обезщетението обхваща всички преки и непосредствени вреди. Според посочената разпоредба, подлежащите на обезщетяване имуществени вреди са два вида – претърпяна загуба и пропуснатата полза. Както в правната доктрина, така и в съдебната практика, пропуснатата полза се дефинира като неосъществено увеличаване на имуществото на кредитора. Установяването на пропуснатата полза се основава на предположение за състоянието, в което имуществото на кредитора би се намирало, ако длъжникът беше изпълнил точно задължението си, съпоставено с имуществото му към момента на неизпълнението. Тъй като пропуснатата полза представлява реална, а не хипотетична вреда, това предположение винаги трябва да се изгражда на доказана възможност за сигурно увеличаване на имуществото и не може да почива на логическо допускане за закономерно настъпване на увеличаването.

Пропуснатата полза е елемент от фактическия състав, пораждащ правото на обезщетение. Поради това и при липса на изрично установена в закона презумпция за настъпването ѝ, пропуснатата полза не се предполага, а следва да бъде доказана в процеса. Само ако бъде доказано, че при точно изпълнение на длъжника имуществото на кредитора е могло да бъде увеличено, ще бъде постигната целта на предвиденото в чл. 82 ЗЗД обезщетяване – да се поправят претърпените от кредитора вреди, без да се допусне обогатяването му за сметка на длъжника. На обезщетяване подлежат не всички пропуснати от възложителя ползи, а само тези, които са били предвидими за страните по сделката към момента на пораждане на задължението и са пряка и непосредствена последица от неговото неизпълнение. Това са ползите, чието пропускане, с оглед специфичните за случая обстоятелства и при проявена грижа на добрия стопанин/добрия търговец, страните са могли и са били длъжни да предположат и което е причинено именно от неизпълнението, т.е. което представлява негов необходим и закономерен резултат. Освен фактите, относими към основанието на претенцията – пропускане на твърдяната полза, предвидимост на същата към момента на пораждане на задължението, респ. недобросъвестност на длъжника и причинна връзка между пропуснатата полза и виновното неизпълнение на длъжника, на доказване от страна на кредитора подлежи и размерът на пропуснатата полза, като се съобрази, че по отношение на размера изискването за предвидимост не се отнася. Когато за целите на обезщетението, при определена категория пропуснати ползи законодателно е нормиран начина на определянето им, съвместяващ принципите и критериите за оценка, възприетата с нормативен акт методика е приложима.

Всичко това сочи, че не са налице предпоставките на чл.1 от ЗОДОВ и исковата претенция е неоснователна и недоказана.

По иска за заплащане на законната лихва върху сумите по двата иска от датата на предявяване на исковата молба до окончателното изплащане на сумите.

Задължението за лихва има акцесорен характер и следва съдбата на главното вземане. Предвид обстоятелството, че исковете за заплащане на обезщетение е неоснователен, то и искът за заплащане на законната лихва върху главницата от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане на сумата са неоснователни и недоказани. В подкрепа на този извод е и т.4 то ТР №3/2004 година на ОСГК на ВКС, според което, при незаконни актове на администрацията началният момент на забавата и съответно на дължимостта на законната лихва върху сумата на обезщетението, както и началният момент на погасителната давност за предявяване на иска за неговото заплащане, е влизане в сила на решението, с което се отменят унищожаваните административни актове, при нищожните – това е моментът на тяхното издаване, а за незаконни действия или бездействия на административните органи – от момента на преустановяването им. Това е така, защото началният момент на забавата за плащане на обезщетение за вреди от незаконни актове на администрацията, съответно на задължението за плащане на законна лихва, е моментът на влизане в сила на решението за отмяна на административния акт, тъй като тогава се счита завършен фактическият състав на имуществената отговорност по [чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди](#).

С оглед изхода на спора, претенцията на ищеца за присъждане на разноски е неоснователна и не подлежи на уважаване. Претенцията на ответника по иска за присъждане на разноски също е неоснователна. **Съгласно нормата на чл.10, ал.4**

от ЗОДОВ -(Нова - ДВ, бр. 94 от 2019 г.)-съдът осъжда ищеца да заплати на ответника възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв, съразмерно с отхвърлената част от иска, а в полза на юридическите лица се присъжда възнаграждение, ако те са били защитавани от юрисконсулт, чийто размер не може да надхвърля максималния размер за съответния вид дело, определен по реда на [чл. 37 от Закона за правната помощ, но тази норма Вярно е , че тази норма няма обратно действие](#) и изрично с Преходните и заключителни разпоредби КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ОТГОВОРНОСТТА НА ДЪРЖАВАТА И ОБЩИНИТЕ ЗА ВРЕДИ(ОБН. - ДВ, БР. 94 ОТ 2019 Г.) с§ 6. (1) е посочено, че [този закон](#) се прилага за предявените иски молби, подадени след влизането му в сила, а неприключилите до влизането в сила на този закон производства се довършват от съдилищата, пред които са висящи, включително при последвало въззивно и касационно обжалване, но също така е вярно, че производството пред АССГ образувано на дата 20.06.2019 година преди влизане в сила на посоченото изменение на нормата на чл.10,ал.4 от ЗОДОВ и безспорно не може да намери приложение в случая. В мотивите на [определение № 2 от 20.04.2021 г., постановено от ОССГ от ГК от ВКС и Първа и Втора колегия на ВАС по тълкувателно дело № 1/19](#) година, с което се отклони искането за приемане на съвместно тълкувателно постановление, се прие, че предвиденото положение в [чл. 10, ал. 4 ЗОДОВ](#) следва да е приложимо и за заварените от изменението на закона дела, каквото е и настоящото, но съгласно нормата на чл.130,ал.2 от ЗСВ само Тълкувателните решения и тълкувателните постановления са задължителни за органите на съдебната и изпълнителната власт, за органите на местното самоуправление, както и за всички органи, които издават административни актове. Посоченото Определение по Тълкувателното дело не е задължително за съда, за да намери приложение нормата на чл.10,ал.4 от ЗОДОВ и в настоящата хипотеза. Такава задължителна сила не е предвидена за мотивите на Определения по Тълкувателни дела.

Воден от горното и на основание чл.203 АПК, вр.с чл.1,ал.1 от ЗОДОВ, Административен съд С.-град

Р Е Ш И :

ОТХВЪРЛЯ ИСКА на С. Н. от [населено място] срещу БНБ за заплащане на обезщетение в размер на 5 941 848,81 лева главница и лихва в размер на 2414 398,57 лева законна лихва от бездействия на БНБ, преустановено на 20.06.2014 година по упражняване контрол върху дейността на К. ведно със законната лихва върху сумата от 20.06.2016 година до предявяване на иска 20.06.2019 година, както и законната лихва за забава върху главницата от датата на предявяване на иска до окончателното изплащане на сумата, алтернативен иск за обезщетение за вредите от незаконосъобразните действия и бездействия на БНБ в периода на специален надзор на БНБ, осъществяван от БНБ от 20.06.2014 година, преустановено 06.11.2014 година за сумата от 5 941 848,81 лева- главница и лихва в размер на 2 414 398,57 лева, законна лихва за забава за периода от 06.11.2016 година до датата на предявяване на иска 20.06.2019 година, както и законната лихва за забава върху главницата до датата на предявяване на иска до окончателното изплащане на сумата .

ОТХВЪРЛЯ ИСКАНЕТО НА БНБ ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА АДВОКАТСКО ВЪЗНАГРАЖДЕНИЕ.

НА ОСНОВАНИЕ ЧЛ.138,АЛ.1 АПК ,ПРЕПИС ОТ РЕШЕНИЕТО ДА СЕ

ИЗПРАТИ НА СТРАНИТЕ.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВАС на РБ в 14 дневен срок от получаване на препис от същото, съгласно разпоредбата на чл.211, ал.1 АПК.

СЪДИЯ:

